

# FAHÉRMÉNYEI

# NAPJÓ

Helyben	Vidéken
1 óra 1 K.	1 óra 1-50 K.
3 óra 3 K.	3 óra 4-50 K.
6 óra 6 K.	6 óra 9 K.
12 óra 12 K.	12 óra 18 K.

Megjelenik minden hétköznap este 8 órakor.  
Szerkesztőség és kiadóhivatal  
Szent István-tér 1.  
Egyes szám: 4 fillér.  
Hirdetés díjazásab szerint.

Feliról szerkesztő és lapkiadó: Ba. anyay Laioz.

## NAGY TŰZIFAHÁNY.

Az egyre nyomasztóbban a fadrágáság megszüntetésére a kormány megtette a maga lépését. Rendeletileg utasította a törvényhatóságokat, hogy a területükön lévő erdőtulajdonosokat a kitermelés fokozására utasítsák. A miniszter a termelőknél messzemenő engedelmeket is adott, csak hogy a tél alatt szükiben ne legyen a közönség a fának.

Ennek dacára azt tapasztaljuk, hogy a fa ára helyett, hogy csökkenne, egyre magasabbra emelkedik úgy, hogy a télen 20—24 koronás fával fog a közönség tüzelni. Sőt még egy rosszabb körülményre is el lehetünk készülvé, arra tudniillik, hogy a fakereskedőknek nem lesz fájuk és akkor még drágább pénzért sem juthat tüzelőhöz a közönség. Igaz ugyan, sok kereskedő spekulációval él és a fakészletet visszatartja azért, hogy majd később még magasabb árért adhassa el. Nem ártana, ha a faspekulánsokkal szembe szigorú intézkedéseket léptetnének életbe.

Az erdőtulajdonosokban meg van a jószándék. Ők hajlandók volnának a termelés fokozására, azonban nem rendelkeznek megfelelő eszközökkel. — Elsősorban nincs elegendő munkás, másodsorban hiába van az erdőn a fa levágva, nem tudja beszállítani. Ha mégis akad szállító, az oly horribilis összeget kér, hogy a fát egyáltalán nem érdemes rájuk bízni.

A két leküzdhetetlennek látszó akadály megszüntetésének meg volna a maga módja, azonban ez irányban eddig még meg sem kísérelték a kellő lépések megtételét. A munkáshányt legjobban lehetne orvosolni a hadifoglyokkal. Oroszországban mindentünn felhasználnák a hadifoglyokat az erdei munkákra; ami érthető is. Nálunk pedig az aratásra adtak csak foglyokat. A faszállítás kérdését szintén meg lehet oldani katonai uton.

Kár, hogy ez a dolog oly

lassu tempóban halad, mert az idő oly rövid, hogy csak néhány hét van még erre a

célra, aztán beállhat a rossz idő, mely minden jószándékot keresztülhúz.

## A világ háború.

### Az orosz harctér.

Az orosz harctér eseményei még mindig Vilna elestének hatása alatt állanak. A Vilnánál megvert dűnai hadsereg minden erőlködése most Dünaburg és Riga védelmére szorítkozik. Ezzel kapcsolatban felmerül Pétervári sorsa is. A birodalmi főváros sorsáról Russkij tábornok nyilatkozott egy angol újságíró előtt és a tábornok legoptimisztikusabb véleménye is csak annyi, hogy híre szerint magát Pétervárt nem fenyegeti közvetlen veszedelem. Egyébként a tábornok nem túlságos lekesedéssel nyilatkozik az oroszok közeli kilátásairól és jelzi, hogy az őszi esőzés valószínűsítéssel télen fogja kény szeríteni az orosz sereget, egyben elismeri, hogy a németek valószínűleg előbbre fognak jutni. A cár elnöklete alatt újabb nagy haditanácsot tartottak, amelyen állítólag elhatározták, hogy minden fronton, meg a kaukázusi fronton is, erős offenzívát kezdenek.

### A Balkán

Minden érdeklődés a Balkán, az összes balkáni események közül is különösen az a jegyzéké, amelyet a négyesszövetség nyújtott át Bulgáriának. Egész határozottan hirdik, hogy a négyesszövetség arra kötelezte magát, hogy olasz csapatokkal megszállja Macedóniát mindaddig, amíg Bulgáriával a végleges megégyezés megtörténik. Nagyon érdekes Románia helyzete is. A Vossische Zeitung értesülése szerint a románok igen megerősítik a magyar határ mentén fekvő területeket katonasággal, lövészárakkal, drótsövényekkel, farkasvermekkel. A helyzet nem sokára meg fog érni a Balkánon is, remélhetőleg úgy, hogy ez az egész háború sorsának kifejlését sieteti.

### A nyugati harctér.

A nyugati hatalmak a szárazföldi harctéren ugyszólván teljesen télenek. A Dardanelláknál nagy veszteséget szenvedtek a török tüzérésztől. Az angol közvéleményt egyébként mindennél inkább az általános védkötelezettség érdekli. Angliában mind nagyobb agitáció

indul meg az általános védkötelezettség érdekében és a jövő vasárnapon állítólag négyezernél sokkal több meeting lesz az általános védkötelezettség érdekében. Érdekes, hogy most már a kormány nyíltabban pártolja ezt az eszmét, noha a miniszterek többsége eddig az önkéntes hadsereg hívének vallotta magát. A szocialisták viszont halatlan agitációt fejtenek ki az ellen a terv ellen, amely militarizálni akarja az egész Angliát, kinyújtani a háborút és megokosítani az emberek szenvedéseit.

### Dünaburg.

Dünaburg vára a maga főrészeivel a Dűna keleti partján áll, még pedig azon a helyen, ahol a folyó egy észak felé irányuló hajlást alkot és eddigi kelet-nyugati iránya megszűnik. Eppen ezen a helyen számos út és vasútvonal megy keresztül a folyón. Érthető tehát, hogy az oroszok az átvezető pontokat már a béke idején megerősítették. A nyugati parton csak egyetlen nagyobb mű- és több kisebb erődítés van, melyek hidfőként szerepelnek. Igen valószínű azonban, hogy az oroszok az utóbbi hónapok folyamán az erődítéseket lényegesen kiépítették és új építkezésekkel kiegészítették. A várat még Báthory István építette 1582-ben. Oudinó francia marsal 1812 június 13-án és 14-én hiába próbálta elfoglalni a hidfőt. A riga-dünaburgi Dűnaszakasz jelentékeny, könnyen védhető akadályt alkot és szembehelyezkedik a Pakov és tovább Pétervár ellen való felvonulásnak. Dünaburg vára ennek a vonalnak balszárny támaszpontját képezi. Folytatása kelet felé a Dűna folyásánál megfelelően Witebszk és Smolenszk irányában van. Minél tovább haladtak a német csapatok a Dűna és a Nyemen között délekeleti irányban, annál jobban kellett a Dűnaszakaszra támaszkodó "szárnyvédelemnek" kiterjesztetnie és ezért maradt a német balszárnynak (Belov serege) folyvást egyazon a magaslaton, mint a Hinderburg seregcsoportjának több részei, melynek menetiránya általában a vilna-dünaburgi vasútvonal ellen fordult.

Már előbb jelentették volt, hogy a német csapatok elérték, sőt átérték ezt a vasútvonalat s az orosz vezérkari jelentés is elismerte ezt az eredményt. Ezek egyidejűleg Belov seregének balszárnya is megérkezett a dűnaburgi hidfőhöz és felvette ellene a harcot.

### Újabb események.

A Lucktól keletre lévő szakaszon hadállásaink ellen irányított újabb támadásokat vertük vissza.

Az Ikva melletti útegeink keresztülve néhány ellenséges csapatot ugrasztott szét, a mint a folyó nyugati partján be akarták magukat fészkelni.

Egyébként a tegnapi nap az északkeleti harctéren csendben telt el. A helyzet teljesen változatlan.

### A szerb harctér.

Tűzességünk a Drina alsó folyásánál megzavarta a szerbek erődítő munkáit. Más újság nincs.

### Olasz hadszíntér.

Dél-Tirolban legnehezebb lövegeink tűz alá fogják az ellenség által megszállott községeket, valamint a Seravalle területen (Alától északra levő) olasz hadállásokat és útegeket.

A karintiai harcvezetésen nincs jelentősebb esemény.

Flitsch körül a múlt heti teljesen meggyúsult olasz támadások után újra beállott a csend. Csak az ellenséges tüzérség folytatja a tüzelést.

## Az iskolák reformja.

A kultuszminisztériumban szorgalmasan dolgoznak azokon a terveken, melyekkel a magyar középiskolák jóformán egész rendszerét meg akarják változtatni. A reform főbb pontjai már készek is s illetékes helyen azt szeretnék, ha azokat a jövő tanévben életbe léptethetnék. Az új tanterv egyik főltétele, hogy azután minden középiskolát végzett tanulóknak tökéletesen kell németül tudnia. A horvát iskolákban el is érik ezt az eredményt. A kultuszminisztérium azt tervezi, hogy a görög nyelvet, melyet eddig a gimnázium ötödik osztályától kezdve heti öt órában tanítottak, egészen kiküszöböljék, viszont a német nyelvet már a középiskolák első osztályában vezessék be hat órával. Fontos újítás lesz a mai elavult tornatanítás helyett

a katonai kiképzés, behozatala. Menetgyakorlatok, harcászati, öblövés, a katonai technika elméleti részén az érettségiztetett letett egészen jól kiképzett altiszt lesz. Az egészségügyben a menesztant, az első segély nyújtást, a sebkezelést és fertőtlenítést akarják taníttatni. A kereskedelmi iskolákat egészen megakarják reformálni. Foglalkoznak azzal a tervvel is, hogy a kereskedelmi iskola ne három, hanem négy osztályból álljon. Magyarországon mindenki készséggel hozzájárul a német nyelv kötelező, illetve intenzívebb tanításához, de viszont elvárhatjuk, hogy Ausztriában a magyar nyelvvel hasonlóképpen tegyenek.

## Székesfehérvár hadisegélye.

A hadbavonult katonák családjaik segélyezésére nagyfontosságú kérdés a háborúra nézve. Az a tudat, hogy a család nem nyomorog, nem éhezik, megnyugtató a harcoló katonát, s teljes lélekkel, minden erejével végezheti nagy munkáját, hazája védelmét. A hadisegély ügye anyagilag véve is nehéz kérdés, de talán még nehezebb a megoldása. Hogy mindenki, aki arra jogosult, megkapja, annyit kapjon, a mennyi törvényileg megilleti. A székesfehérvári hadisegélyezés, dicsőretére az intéző köröknek, a lefolyt háborus év alatt, mondhatjuk, elsőrendűen lett megoldva. Ha esetleg elő is fordult valami hiba, a panaszok meghallgatása után azonnal intézkedtek, s akinek jogos volt a kérelme, teljesítették is.

Az összegről, amelyet a háboru alatt Székesfehérvár hadisegély címén kiírtak, az alábbi kis statisztika mutat tiszta képet:

1914 július 27-től (egy év alatt) 1915. augusztus hó 1-ig 853488-18 koronát fizettek ki.

1915 augusztus hónapban 85225 K 45 f,

1915 szeptember havában 82278 K 81 f,

eddig összesen 1020992 K 45 f, azaz: egy millió husz ezer kilencszázkilencvenkettő koronát és 44 fillért.

## A zsirkérdés.

A liszt, tej, hús, tojás, vaj és egyéb élelmiszerkérdés mellett elsőrangú fontosságú vált Magyarországon a zsír problémája. Alig van a háztartásnak nélkülözhetetlenebb cikke s éppen e ért — ny-e természetesen nálunk? — a legnagyobb foku zsarolás, áremelés a zsírral történik. Annyi a sertésünk, irják a hivatalos közlemények, hogy még éveken át is kibírjuk behozatal nélkül: annyi kukoricánk termelt az idén, hogy Dunán lehetne vele rekesztetni s mégis nemskára tíz kiló szalonnáért egy egész vagyon kell kiadnunk. Két évvel ezelőtt 1 korona 20 fillér volt a zsír, ára a háboru első hónapjaiban 2 korona Ma 6-7 korona s mondják a közel jövőben 10 korona lesz. Talán több is.

Németország retentő mennyiségű sertést vágott le s ez az oka annak, hogy a hatalmas birodalomban még ma, a háboru tizennegyedik hónapjában 2-3 márkáért lehet a disznó-hús és zsír kilóját venni. Nálunk a kormányzat, a hatóságok részéről e téren is alig történt valaminél több a semminél. Nálunk aki bírja, marja, ez a jelszó és sokan marnak, de mindig kevesebb lesz, olyan, aki ezt a marást kibírja.

Felmerül a kérdés, hogy lehetne ezen a nagy nyomorúságon segíteni? A vaj, mint zsirpótlék még magasabb ára miatt nem jöhet számításba. A műzsirok, növényzsirok, margarin, Ceres, stb. szintén nagyon megdrágultak. Az olaj is.

Itt azonban álljunk meg egy szóra. Régi szokás Magyarországon egyes részeiben, például a Rábaközben a napraforgóolaj használata s Erdélyben szőlőben használják a tökmagból préselt olajt. Szóval, e téren tört uton járunk.

Franciaországban általánosan kedvelt zsirpótlék a búkkammak olaja. Egész vidékek népe él a gyűjtéséből, préseléséből s százezrek használják az olajlabogóból készült olaj helyett, melynél kelemesebb, jobb íze van. Gyűjtése alig kerül fáradságba s ezért az olaj előállítására egész vidékek lakóinak nyujthatna jó keresetet, nem is szólva arról, hogy nagyobbtermű forgalombahozás esetén s zsírrakat is előnyösen befolyásolná.

Erdős vidéken fekvő községek vezetői alig tehetnének nagyobb jót néptünkkel, mint ha felhívják figyelmüket erre a francia zsirpótlékre. Tanulni az ellenségtől sem szégyen.

S ha a teát pótolhatjuk a földiszeder levelével, a kendert csalánnal, a búzát kukoricával: miért ne állíthatnánk be háztartásunkba a zsír helyett a búkkammak olaját?

## A hadi sebészet csodái.

Neves orvosprofesszorok azt mondták, hogy ez a háboru feje tetejére állította az egész orvosi tudományt. A háboruban legtöbbet fejlődött a hadi sebészet és a hatalmas kórházak operációs szobáiban ma már olyan műtéteket is végeznek, amelyeket kevesse a háboru előtt csak elméletben ismertek az orvosok. A hadisebész kezét gyakorlattá tette az esetek rendkívül nagy száma, ez a háboru egymásután szülte meg a legkompikáltabb műszereket és a nagyközönséget is kétségkívül érdeklik azok a nagyszabású, felütnést keltő orvosi műtétek, a melyek, amíg egyrészt felütnést kellene az orvosok szűkebb világában, addig másrészt megszorították a gyógyult emberek számát.

Régi irások, híres krónikások feljegyzései mesélik el, hogy a háboru után megszaporodtak a templomok előtt kéregető koldusok seregei, az invalidusok házában kopogott a fal és emberöltőnek kellett eltelnie, amíg minden a régi kerékvágásba jutott. A mai háborut bizonyára emlegetni fogjuk sokáig, a békés polgári élet szintén nem fog máról holnapra visszatérni, egy azonban bizonyos, amit a mai háboruban elveti az ember az embertől, azt sokkal eredményesebben győgyította meg és állította helyre a mai fejlett, óriási módon előrehaladt orvosi tudomány, mint ahogyan tette a régi.

Nagyszerű és ismeretlen orvosi műtétek tartoznak ma a mindennapi esetek közé. Ezek között kétségkívül legnevezetesebb az ideggyógy. Ez a műtét az eltéptet ideget ismét működésre alkalmassá teszi, szóval meggyógyítja a bénaságot.

A kórház műtőszobájában tiszta fehérbe öltözött doktorok állják körül az operációs asztalt. Ismeretlen és csodálatos parancsoló érzések lesznek urrá az ember fölött, amikor a tiszta fehér lepedőkön kirakott orvosi műszerekben látja megtörni a nap sugarát és a kloroformmal elalattott ember egyenletes, hörgésszerű sóhaj-tása hallatszik csak az orvos vezényszavain kívül. Olyan furcsa és az első pillanatban talán egy kicsikét háborzongató ez a kép. Es még sincs semmi különös benne, csak nagyszerű és csodás és az ember ilyenkor látja, hogy a magasabb lények közé tartozik és hogy mennyire megbecsülik, ha az életéről, a testi épségéről van szó.

Egy hegyes orosz golyó a katonai karjának felső részét furta keresztül és szétépte a karfonti idegtörzseket. A katonai nem tudta mozgatni a karját, az ideg nem működött és most azért fekszik az operációs asztalon narkotikus álomban ez a száz halálát szembézett vitéz, hogy a doktorok

visszaadják karjának eredeti rendeltetését és lehetővé tegyék, hogy ez az ember a keze munkájával tudja megkeresni a kenyerét.

Ott fekszik a katonai operációs asztalon, a műtő kellős közepén. Az egész testéből nem látszik más, csak a karja, fehér lepedők borítják a teste többi részét, a karjának, ahol dolgozni fog majd a doktor, valami egészen különös, sárga színe van. Jódval kenték be azt a helyet, amely nemskára felnyitják és hanem tudtuk volna előre, hogy operációt jövőnk végignézni, nem is hinnénk, hogy egy emberi test fekszik most előttünk.

Készen vannak már az orvosok, a beteg már alszik, az orvos oda áll a műtőasztal baloldalára, a beteg jobbkarja mellé: kezdődik az operáció.

Jobbkezeiben végigszalad a kés, egy pár piros cseppje a katonai vénének megfesti a bőrt, de már hangzik is a műtőorvos parancsa: — Peant!

Öllőalaku, fogakra járó csipletté tesznek oda gyorsan az asztisztáló orvosok, az ezredorvos ezekkel szorítja le az ereket, azután újabb vezényszó:

— Lekötést kérek! — és a leszorított vénerek le vannak már kötve. Nemskára előttünk van a széjjeltéptet idegszál. Nehéz munka volt, amíg előkerült, de előhozta az orvos ezt a féltett fonalat a megsebesült katonai karjának belsejéből, onnan, ahol eddig csak az oroszok golyója járt.

Képzelnék el magunknak egy rövidebb, egymás mellé helyezett, finom drótszálakból álló kábelt, amely kettészakad. Egy drótszál, talán megmaradt még a kábelből, de ez az egy drót az egész kábel munkáját nem tudja elvégezni és az első rántásra ez is a többiek sorsára jut. Ugyanigy szakadt el ennek az embernek az idege is, amikor végigérezzük a műtőorvos munkáját, megértjük azt is, miért nem mertek ezelőtt a doktorok ilyen munkára vállalkozni.

Az orvos a széjjeltéptet idegszál szétéptet részén mind a két oldalon kivágja azt a részt, amely sérült és heges. Két frissmetszés, csonka idegdarab kerül így szembe egymással, ezt a két idegdarabot az orvos összeilleszt, azután egy átöltöltéssel összevarrja. Ez az egy öltés az ideg egész vas tagságán áthatol és a két idegvégét összeszorítja egymáshoz.

Ugy kell elképzelnünk ezt az összevarrást, hogy egy félkör alakú tübe vékony, macskabélből sodort fonalat fűz a doktor; a tü fogókkal áttolja az idegeket, amikor ezzel a munkával elkészül, akkor a tüt lehuzza a fonálról és a fonál két végét összecsomózza. Ez az összekötés éppen olyan, mintha egy csomagon kötik össze a spárgát és itt az asztisztáló orvos teszi oda az újat a csomóhoz, amikor azt lekötik, azért, hogy a kötés szoros és tartós legyen. Az átöltöltés

**SOVEGJARTO vaszonruhazaza, Baratok épülete.**  
Nagy választék fehér és színes barchetok karton, schiffon és damasztból. Különféle vásznak, törölközők, abrosz, lepedők és zsebkendők. Agy- és asztalterítők, szőnyeg- és matracszövetekből.

ollés után még négy másik is következik, négy öltéssel körülöli a varratot és ezzel az operáció munkája véget is ért. A sebet összevarrják és készen van a háboru legnagyobb orvosi csodája: az idegvarrat.

Orvosi nyelven szólva: a macskabélből sodort fonal felszívódik az idegek törzsebe, a varrás helyén az idegduccok összenőnek. A nyelvi nyelvünkön kifejezve: újra ép lesz a nyomorék, munkaképes a rokkant és hibátlan a béna ember.

Három-négy hét alatt az ellépett idegek funkciója ismét megkezdődik, ennyi időnek kell eltelni a műtét után, hogy az összevarrt ideg eredeti hivatását el tudja végezni. Még ennél a háborunak a kezdetén is arról vitakoztak az orvosok, hogy hosszú hónapok mulnának el addig, amíg az idegvarrat nagy eredményében mutatkozik. A gyakorlat meggyőzte azokat, akik nem hitték.

## HIREK.

### Napló.

Édes őszi nap sugárik a színes házfalakra, a parkok piros padjaira, hívós szellő csap be az ablakon és az embernek sírós szeptemberi hangulata támad. Peregnék a napok, itt az őszi, hívősek a éjszák és dideregnek a lelkek a tél háboru előre vetett árnyékától. Elfásult, megszokott nyugalommal éljük bele magunkat a csatazajtól felforgatott életbe, amely új kötelességeket ró a régi immel-ámmal teljesített feladatok fötéjébe.

Pedig még mindig, sőt igazában még csak most kellene igazán gondolni a szükséglet szenvedő hősiökre, akik a fronton küzdenek az elpuhult, flegmatikus itthonmaradottakért és gondoskodni az idegenbeszakadt harcosok árvánál is árvább gyermekeikről.

A harcosok és a gyermekek! Igen. Tavaly ilyenkor minden aszszony és leány sportszerűleg hódolt a meleg téli ruhák kötését célzó divatnak. És mindenki segített pénzzel és adományokkal azokon, akik gondozásba vették a bevonultak mintegy félezer gyermekét.

Ma? Senki se törődik a szürke pamutmunkával és a gyermekek szegény életével. Ma már mindeki csak azt kérdi, meddig tart a háboru, mikor lesz már béke? De dolgozni, hogy a harcátérben ne dideregenek őszi éjfélkor a szegény katonák és ne szenvedjenek szükséglet a gyermekek ideháza: azzal édes kevesen, csak a legjobbak gondolnak.

Nem lehetne, mint tavaly, újra tenni valamit?

— A javítóintézeti kórház ünnepe. Tegnap volt első évfordulója a helybeli javítóintézetben elhelyezett nagy hadikórház megnyitásának. A lefolyt évtizedben sebesült és beteg hőseink közül 3477-en nyertek ápolást a 11 teremből álló kórházban. Három hónap óta a kórházban orosz sebesülteket ápolnak. Eddig összesen 692 orosz katonát fogadtak be. A kórház vezetősége a lehető legszebben és legmegtöbbszörösen finnepelte meg

az évfordulót. Az intézet kápolnájának virágokkal díszített oltáránál szentmise volt, amelyen megjelent az ápoló személyzet. Az ápolónők, élükön Mészáros Sándorné főnökönnel valamennyien a szent áldozáshoz járultak, ily módon adva hálát a nehéz munkájukhoz eddig nyert isteni segítségért s kérve fáradozásukra további áldást. Szentmise alatt a javítóintézeti növendékek énekeltek. A betegek közt a nap emlékére cigarettát osztottak ki.

### Hírlanda nővér halála.

Istennek és a gyermekek nevelésének szentelt élet zárult be a Ferenc József nőnevelő intézetben szerdán délután. Egy imádkozó és dolgozó tiszta lélek szállt fel az Ur elé, hogy elvegye jutalmát azokért a lelki kincsekért, amelyeket a földön szerzett. Páli szent Vincéről nevezett irgalmas nővérek székesfehérvári házának egyik tagja, *Signer Hírlanda* nővér meghalt. 1851-ben született Apenzellben (Schweizban), a szatmári irgalmas nővérek szerzetébe 1876. április 29-én lépett be. A szerzetesi ruhát 1876. július 19-én vette fel, fogadalmát 1878 július 19-én tette le 1891 óta Székesfehérvárott működött. Áldásos munkájával egész generációkat nevelt Székesfehérvár urihölgytársadalmának. A köztiszteltben és szeretetben álló nővér halála általános részvételt keltett.

— **Scontro.** A számonkérő szék szerdán délután tartotta ülését dr. Szóchenyi Viktor főispán elnöke alatt, s minden hivatalát a legnagyobb rendben találta, ami annál is inkább érdem a tisztviselőknél, mert redukált munkaerővel dolgoznak, munkájukat pedig sokkal több, mint a kétféle évvel.

— **A közlelmezési bizottság Budapest.** A közlelmezési bizottság munkáját nagyban megnehezítik a szállítási nehézségek. Különösen a lisztrel van nagyobb baj, mert a vasút nem tudja szállítani. Ezen bajok orvoslása végett a közlelmezési bizottság több tagja a főispánnal, alpolgármesterrel és a rendőr főkapitánnyal Budapestre megy a belügyminiszterhez és a földművelésügyi miniszterhez. Együttal a Haditermény-Részvénytársasággal is megtárgyalják a lisztkérdést.

— **Városi közgyűlés.** Székesfehérvár törvényhatósága hétfőn délután rendezte havi közgyűlést tart, amelynek tárgysorozatát most készílik elő.

— **Sorsolás és tombola a múltán.** Vasárnap, a kiállítás utolsó napján délelőtti sorsolás, délután pedig tombola lesz. Mindkét alkalommal 1-1 képet fog kapni a nyertő. Jegyek már vehetők a kiállítás pénztáránál.

— **Ajándék a mentőegyesületnek.** A székesfehérvári mentőegyesület igazán tiszteltreméltó munkát fejt ki a háboru óta. Négy mentőkocsijával és összes eszközeivel, hivatásos alkalmazottjaival folyton fáradozik a beteg katonák körül, úgy hogy a felszerelésük csaknem teljesen tönkre ment. Az egyesület azzal a kéréssel fordult a katonai hatóságokhoz, hogy adjon autót a rendelkezésére, mert felszereléseik már felmondták a szolgálatot. Dr. Gulherz Jenő törzser orvos, a katonai hadikórházak parancsnoka lelkesen támogatta a mentők kérését és az ő hosszú utánjárással köszönhető hogy két új mentőkocsit kaptak, melyek a legdiszesszében vannak felszerelve 8 fegyverrel 24 ülő beteg részére. Az egyesület hálas köszönetét fejezte ki dr. Gulherz Jenő törzser orvosnak, hogy lelkes közbenjárásával sikerült a szép ajándékot megszereznie.

— **A vártes vitáz szobor végrehajtó bizottsága** folyó hó 25-én délelőtti 11 órakor a városházán gyűlést tart. A bizottsági tagok megjelenését kéri Szőgyény-Marich Júlia, a bizottság elnöke.

— **A színhízi pályázat.** A városi színhízi pályázat szeptember 26-án jár le. Mint értesülünk, három pályázatra a székesfehérvári szinkereletra, Miklósi, Szabó Imre és Fodor Oszkár sziniszgazgatók. Szabó Imre, jelenleg a beszercebányai színházban bírja, amelynek keretében több színház tartozik. Fodor Oszkár a buda-tesesvári keletlet főrendezője és a vidéki színházvezetőnek egyik vezető embere. Fodor Oszkár azon esetben, ha megkapná a székesfehérvári színházat, ennek vezetésével Könyves Jenő sziniszgazgatót bízná meg, akit a székesfehérvári közönség évek óta jól ismer. Fodor a háboru dacára kiváló erővel szándékozik megmutatni sziniszgazgatói kvalitásait, amelyeket több külföldi színháznál szerzett. Eddig ugyan még nincsen teljesen kialakult vélemény, de mint látszik, Fodor Oszkárnak nagy előnye vannak a többi pályázó fellett. Különösen Könyves Jenővel való társulása biztosítja neki mintegy előre a sikert.

— **A kárpáti falvakért.** Dr. Saára Gyula polgármester lelkes felhívása a kárpáti falvak felépítéséért már is eredménnyel járt. A hazafias célra Akócs gőzmalom tulajdonos 500 koronát. Rudbányai Imre pedig 20 koronát adományozott.

— **Az öngyilkos üzletvezető leány kihallgatása.** Megittuk, hogy Szapper Mária 21 éves leány öngyilkosságot követett el, mert főnökével, Virág Sándorral, az Enyveshát tulajdonosával nem tudott elszámolni. A tulajdonos 3000 korona hiányt talált a pénztárban. A leányt csak most tudta ki hallgatni a rendőrség s kétségbeesve tagadja, hogy megkárosította volna a gazdáját. Azt állítja, hogy egyetlen fillért sem vett el jogtalanul a befolyt összegből. Hatvan Csapán az őt illető számlákat és 34 koronát havi fizetését vette ki a pénztárból.

Ennek nyomának is kell lenni a pénztárkönyvben, azonfelül a tulajdonos nevével minden este elszámolt egy március óta nem is követhette el rendszeresen a sikkasztást. Állítása szerint az öngyilkosságot szegényében és félelmében követte el. A rendőrség most erőlyesen folytatja a vizsgálatot, hogy kiderítse vajjon igazat mond-e a leány.

— **A templomi könyvestáblákra** egy igen értékes füzetet ajánljunk. Dr. Tardos, Miért győzünk? „Elet” kiadása, ára 20 f. 100 példánnyal 10 százalékos engedmény.

— **Kik váltottak bérkocsitengedélyt?** A város tavaszi közgyűlése a bérkocsik számát felemelte, mert a mostani létszám a megnövekedett forgalomnak nem tudott eleget tenni. Együttal tekintettel a nagy háborus drágaságra, a viteldíjat is felemelték 20 és 30 százalékkal. Az új bérkocsi engedélyeket eddig a következők váltották ki: Kuti József Csapó-utca 17. szám alatti lakos egy darab egyfogatú bérkocsi engedélyt Hirtling Pál Tolnai-utca 16. szám alatti lakos 2 darab egyfogatú, Molnár Istvánné Tavírdia utca 9. szám alatti lakos egy darab egyfogatú bérkocsi engedélyt Hirtling Pál Tolnai-utca 16. szám alatti lakos 2 darab egyfogatú, Molnár Istvánné Tavírdia utca 9. szám alatti lakos egy darab egyfogatú, Pfeiffer Alfréd Fazekas-utca lakos 2 darab egyfogatú, Moharos Sándor egy darab egyfogatú bérkocsi engedélyt váltott ki. Három engedély még délután A viteldíjak kimutatást legközelebb hirdemény alakjában fogják a közönséggel ismertetni.

— **Kabaré.** Október 2-án és 3-án szombaton és vasárnap, budapesti művészekből összeállított két kabaré estélyt rendez Szalkay Lajos, a székesfehérvári színház vezető sziniszgazgatója a városi színházban. A két estélyre felhívjuk a közönség figyelmét.

— **Egy est az álmok országában.** Mint már megittuk, szombaton és vasárnap tartja csodálatos előadásait a mindig kedélyes Balthazar mester, az európai híru magyar büvész és hasbeszélő a városi színházban. Mindenki tudja, hogy Balthazar előadásai már nem csak büvészlet de valóságos művészlet számba tekinthetők, mert a közönséget nemcsak egyik bámulatból a másikba tudja ejteni, de azt egész estén át folyton derűltségben is tartani. A 16 számú gazdag műsor fénypontjai lesznek „Aida a légtündér”, „A perza sátor rejtelmei”, „A kimeríthetetlen tyukfészek rejtelmei” stb. mind büvészlet remekei. Vasárnap két előadás lesz délután fél 4 és este 8 órakor. Jegyek már péntektől kezdve a színházi pénztárnál a rendez időben válthatók és Krausz Veronánál.



Szerdán és csütörtökön:  
**Az életért**  
Dráma 3 felvonásban  
Előadja Félix Sallón. A főszerepet játssza **ALBERT-BASSERMANN.**  
**Baró Hajmási**  
vígjáték 3 felvonásban.  
Legújabb felvétel az olasz hárszínházban.

— **Életjelt adott magáról** Kutasi Antal honvéd már ezeltől nyolc hónappal (únt ei a harctérrel), és semmi életjelt nem adott magáról. Hozzá tartozók mindenfelé kereseték, így a Fejérmegyei Napló tudakozódó irodája is teljesen díjtalanul hosszú időn keresztül kutatott utána. Kutasi végre életjelt adott magáról. Levelét írt a hadifogságból. Levelében arról panaszkodik, hogy még hazulról egy sor írást sem kapott, pedig hányszor írt már. Ez tehát azt bizonyítja, hogy már sokszor írt haza, de levelel nem érkezik meg. Egyébként jól érzi magát, a háború folyásáról semmit sem tud és nyolc hónap óta egy „vas sincs.”

— **A déli vasuti kórház betegeknek** adakoztak: Kovács Istvánné 20 drb. tojás, Böhögl Adolf r. pályamester 1 kosár őszibarack. Szeminárium 1 véka szőlő és dió, Bancsik Ignác barack, és szőlő, Üdítő állomás szilvalekvár és 54 drb. paprika, Rácz Endre kanonok 200 drb. cigaretta, Köszlér Évi és Kató 1000 drb. cigaretta, Hegyi Ilonka virág, Pro Pátia 80 drb. szivar, 200 drb. cigaretta 40 drb. bukta és hor, Törzsök Mariska virág, Schögl Adolf pályamester 1 kosár őszibarack, Vicenty Etus virág, Üdítő állomás 4 üveg befőtt Herceg Sándor 7 és fél liter bor.

— **Állatbetegségek.** Erősbán megszünt a száj és körömfajás. Ráckereszturon pedig fellépett a sertésvész. A szükséges intézkedéseket a hatóság megtette.

**Krém de lactaine** saját nemében páratlan hatású arcbőrzséplő, finomító készítmény, ezen tejkrém teljesen ártalmatlan, a bőrt egyszerű használat után bársny puhává teszi, pattanásokat, szeplőket, májfoltokat gyorsan elmulasztja. Kapható **Szűcs Róbert** Magyar Korona Gyógyyszerárban Kossuth utca sarkán. Ára 1 kor. 20 fillér.

— **A Székesfehérvári Hítel-szövetkezet** Deák Ferenc-utca 4. sz. alatti bérházában két utcai üzlethelyiség kiadó. Bővebb értesítés nyerhető Távirdau. 6. sz. alatt.

**Legszebb fajgyümölcsök** likörök cognac, felvágottak nagy választékban. Pénteken balatoni süllő és dunai ponty. Gebauer Testvérek bodegájában. Telefon 340.

**PUMELI kávébehozatal**  
SZÉKESFEHÉRVÁR  
:(BARÁTOR ÉPÜLETE):

Pörkölt kávékeverékei utolérhetetlenek! Saját villamos kávéanyagpörkölte! Telefon 250.

— **A vöröskereszt egyet nép-  
űnnepségére:** Adományok és felülfizetések:

(Folytatás.)  
Kégl Dezsóné, 16 K. 40 fillér; Sárkeresztur község 16 K. 80 fillér; Kovács Antal 18 K. 80 fillér; dr. Saára Gyula 19 K. 40 fillér; Tóth Kálmán, dr. Révi Ferenc, Csöngédi Gyula, gróf Salbury E. Koller Tivadar, Udvardy János, dr. Burchard Bélavári Rezső, Meszlényi Béla, Vértessy Ferenc, báró Mandorfi Gézáné, báró Mandorfi Géza, báró Mandorfi Anna és Béla, Salamón György, Tordasi Előjáróság, Gévény Nándor, Knittelhofer Károly, Binder Jenőné, Renauer István, Sztizer Jakab fiai, Kovács Sándor, Bilkei Ferenc, Birján Endre, Berregi József, Pápay Nán-

dor, Karl Józsefné, Felmayer Istvánné, Elavranek Ferenc, dr. Bodányi Lászlóné 20—20 korona; Berregi György 24 korona; Göbel János Györgyné, Kelemen Béláné, Pfinn István, Pfinn Istvánné 25—25 korona; Csákvári Előjáróság 26 K. 30 fillér; Rits Ferenc, dr. Eisenbart Károly, bzw. Grünfeld Sándorné 30—30 K.; Pollák Henrik, Heller A. és fiai 40—40 K.; gróf Széchenyi Viktor 48 K, 80 fillér; Ercsi község, Kherndl Imre, Ercsisi cukorgyár, Fischel Izidor, Szitányi Béla, Mészöly Aron, Heltay Jenő, Adamec Elek és neje, Hoffmann Lajos, dr. Szabady József, Dieballa György, Fogl Sándor, Szvics Miklósné, Bem Gyula, Sárszenimihály Urhídai hitelszövetkezet, Halász Gedeon és neje, Meszlényi Pálné, Meszlényi Bencéné, Weisz Ödön, Keller Izsó, Általános Bank és "Takarékpénztár, Erős József, Weisz" és Tull, Kovács Ferenc Bernstein és Káldor, Pénzes Imre, Schlamadinger Gyula, dr. Prohászka Ottokár 50—50 K.; Névtelek 60 K. 70 fillér; E. Lukács Jenő 97 K. 60 fillér (Folyt. köv.)

## Katonák segélye és nyugdíja

(Folytatás)

Hol kell segélyért jelentkezni?

Az ideiglenes évi segélyre igényt tartó rokkantak községben a községi előjáróságban, városokban a polgármesternél, Bud-pestben a kerületi előjárónál, Püspökben a városi tanácsnál, Zagreb, Ossiek, Varazdin és Z-mun városokban a polgármesternél jelentkezni tartoznak. A jelentkezés csak annyiban van határidőhöz kötve, hogy a háború befejezését követő hat hónap telte után már egyáltalában nem lehet jelentkezéseket elfogadni. A jelentkezésnek a családi állapotát és a gyermekek születésére vonatkozó adatokat lehetőleg okmányokkal (házassági, születési anyakönyvi kivonatokkal stb.) kell igazolni.

**A rokkantak és családjaik havi járandóságai:**

Rokkantsági nyugdíj: gyalogos, vagy ezzel egyenrangú 6, örvezető 8, tizedes 10, szakaszvezető 12, őrmester 14, törzsőrmester 16 K;

Sebesülési pótdíj, ha a katona ellenséges fegyvertől, vagy más hadiszertől megsebesülvén harcképtelenné vált: gyalogos, vagy ezzel egyenrangú 8, örvezető 8, tizedes 8, szakaszvezető 8, őrmester 8, törzsőrmester 8 K.

Sebesülési pótdíj, ha a katona egyik kezét, vagy lábát elvesztette: gyalogos, vagy ezzel egyenrangú 16, örvezető 16, tizedes 16, szakaszvezető 16, őrmester 16, törzsőrmester 16 K.

Sebesülési pótdíj, ha testnek két tagját elvesztette, vagy mindkét szemére vak, vagy csak a világlósságot tudja a sötétségtől megkülömböztetni: gyalogos, vagy ezzel egyenrangú 23-33, örvezető 23-33, tizedes 23-33, szakaszvezető 23-33, őrmester 23-33, törzsőrmester 23-33 K.

Ideiglenes évi segély havi részlete a rokkant részére:

ha a rokkant keresőképessége 20—50 százalékkal csökkent: gyalogos, vagy ezzel egyenrangú 5, örvezető 5, tizedes 5, szakaszvezető 5, őrmester 5, törzsőrmester 5 K. ha a keresőképesség a korábbi foglalkozásban 50—100 százalékkal csökkent: gyalogos, vagy ezzel

egyenrangú 10, örvezető 10, tizedes 10, szakaszvezető 10, őrmester 10, törzsőrmester 10 K.

ha a rokkant minden munkára képtelen: gyalogos, vagy ezzel egyenrangú 15, örvezető 15, tizedes 15, szakaszvezető 15, őrmester 15, törzsőrmester 15 K.

Ideiglenes évi segély havi részlete a hozzátartozók részére:

a rokkant felesége részére: gyalogos, vagy ezzel egyenrangú 5, örvezető 5, tizedes 5, szakaszvezető 5, őrmester 5, törzsőrmester 5 K.

a nem teljes munkaképtelen rokkant minden gyermekének: gyalogos, vagy ezzel egyenrangú 3, örvezető 3, tizedes 3, szakaszvezető 3, őrmester 3, törzsőrmester 3 K;

a teljesen munkaképtelen rokkant minden gyermekének: gyalogos, vagy ezzel egyenrangú 5, örvezető 5, tizedes 5, szakaszvezető 5, őrmester 5, törzsőrmester 5 K;

a rokkant apja, anyja, nagypapja és nagyanyja után egyenként (legfeljebb azonban összesen 10 K): gyalogos, vagy ezzel egyenrangú 5, örvezető 5, tizedes 5, szakaszvezető 5, őrmester 5, törzsőrmester 5 K.

— **Társadalmi, tudományos szemlének** között a *Magyar Kultúra* az elsőként foglalt helyet. Havonként kétszer jelenik meg Szerkesztőség: Budapest, VIII., Horánszky utca 20. szám.

## SZÍNHÁZ.

Az új Bassermann film. Az Apolló Színház tegnapi premijére, melyen városunk círelők közönsége megjelent, valóságos szenzáció. Bassermann eme új filmjében olyan alakítás nyújt, mely méltó nagy nevéhez. „Az életéri” amelynek sötét millióin lázasan dübörög végig a tragikus cselekmény, talán legjobban úgy a Salten, mint a Bassermann daraboknak. Egy bűnpár, amelynek végezetén börtömbe kerül a dráma hőse, aki azután hiába kísérli meg, hogy kiszabaduljon onnan, ebben ad hatalmas, idegtépő, Bassermann. Ez az író rengés alkalmat ad hozzá, hogy mindenki művészt, nagyot produkálhasson a darabjában. És rendkívüliek is valamenynyien, leküvet lehelik be az előadók még az epizód szerepekbe is. Egy nagyszerű film mellett egy kitűnő vígjáték „Baró Hajmási is be mutatóra került, melyen végigkacagott a közönség. A legfrissebb classz határetíri riportok és egy tájkép van a műsoron, mely teljes egészében ma is látható.

Az Apolló Színház folytatja szenzációjának bemutatását és pénteken és szombaton általános közkiánatra „Sylock a krakói bankár” c. 4 felvonásos mino drámát adja, melyben Schildkrant nyújt művészi alakítást.

## Arverési hirdemény.

Vértésdoboz község (Fejérm.) határában jó környékű és forgalmu kétkerekű felülcsapó vizimalom folyó évi október hó 15-én délelőtt nyilvános árverésen haszonbérbe adatik. Árverési feltételek a község határán Vértésdobozon megteudhatók.

Vértésdoboz, 1915. szept. 20.



Telefon 233. — Telefon 233.

Szerdán és csütörtökön  
szeptember hó 22 és 23 án:

## SZÉTTÖRT BILINCSEK.

Elitrestély. Fern Andra a csodaszép művésznő főszereplésével. — Dráma 3 felv.

Bámulateltő filmújorság.  
Nagyszabású pótműsorrall közte: Haborus aktualitások és a Női fodrász vigjátékai.

## APRÓHIRDETESEK.

Bármennemű előadásnál és vetelnél a legcélszerűbb és legolcsóbb az apróhirdetéseket benyújtani. Egyszeri apróhirdetés két sorig 40 fillér, vastagabb betűkkel 80 fillér. Minden további sor 10 fillér. Apróhirdetések mindenkor előre fizetendők és a megjelölt apróhirdetések után igazoló lapokat senkinek sem küldünk. Hirdetési helyek bérleténél nagyobb árendemények vannak. Hírszöveg között rendelkezés betűkkel a hirdetés soroként 40 fillér, vastagabb betűkkel 60 fillér. Olyan hirdetéseket, amelyek a közérdekelőst sértik, vagy bármilyen okból a sajtóörvényekkel ellentétesek, nem közlünk. Ezen kikötés a nyilatkozó hirdetésre és nyilatkozatokra is vonatkozik.

Vidékről apróhirdetéseket a legcélszerűbb postautalvánnyal küldeni. A postautalvány szelvényén a sajtóörvények ellenében. Lehet levélben is akkor a hirdetés árát bérletben küldjük. Eredeti okmányokat a nyilatkozóhoz, amelyek jelölés hirdetésre vonatkoznak, ne tessék mellékelni, mert ezekért a kiadóhivatal nem vállal felelősséget.

Lapárusítók utcai eladásra felvételnek.

Butorokat kevésbé használt állapotban veszek. Esetleg a lakást is átveszem. Cím a kiadóhivatalban.

Egy különbejáratú, buroroboz szoba kizárólag intelligens hölgy vagy nagyobb lány részére kiadó. Cím a kiadóhivatalban.

**AGRUS  
BUZAPÁC**  
a VETÖMAG  
csávázására kapható  
**OBERMAYER IMRE**  
fűszer és lisztkereskedésében.  
Ősz- és Rákóczy-u. sarok.